

Lesbrief

Nationale Voorleesdagen 2007

Van 31 januari t/m 10 februari de Nationale Voorleesdagen 2007! Doel van De Nationale Voorleesdagen is het bevorderen van het voorlezen aan kinderen die zelf nog niet kunnen lezen. Voorlezen aan kinderen is belangrijk. Het prikkelt de fantasie, ontwikkelt het taalgevoel, vergroot de woordenschat en draagt bij aan hun interactieve vaardigheden. Maar vooral: het bezorgt ze heel veel plezier!

Het Expertisecentrum taal, onderwijs en communicatie (Etoc) ondersteunt het doel van de Nationale Voorleesdagen van harte en biedt u in deze lesbrief een aantal suggesties rond het prentenboek van het jaar: *Kleine Kangoeroe*

Het Expertisecentrum taal, onderwijs en communicatie (Etoc) van de Rijksuniversiteit Groningen is gespecialiseerd in taalontwikkeling bij alle vakken op alle onderwijsniveaus. Het Etoc adviseert en begeleidt docenten, taalcoördinatoren en onderwijsbegeleiders bij het ontwikkelen van een taalaanpak in de onderwijsinstellingen en bij het onderwijs van het Nederlands als eerste en tweede taal. Wilt u ondersteuning van het Etoc, kijk dan op onze website: www.etoc.nl of bel met 050 363 7277.

Voorlezen is belangrijk voor de taalontwikkeling!

Het voorlezen van prentenboeken is heel belangrijk voor de taalontwikkeling van de kinderen: ze leren nieuwe woorden bij, ze leren goed te luisteren en leren praten over het boek. Door prentenboeken *interactief* voor te lezen, kun je kinderen een aantal belangrijke principes voor het begrijpend lezen aanleren. Ze leren bijvoorbeeld hun voorkennis te activeren (wat weten ze zelf al over het onderwerp?) en hun ontluikende geletterdheid wordt geactiveerd (waaronder verhaalbegrip). Centraal bij het interactief voorlezen staat steeds het stimuleren van de eigen (talige) inbreng van de kinderen!

Prentenboek van het jaar: *Kleine Kangoeroe*

Kleine Kangoeroe van Guido van Genechten is voor 2007 gekozen tot Prentenboek van het jaar.

De wereld is groot, veel en veel groter dan de buidel van Mama Kangoeroe. Maar Kleine Kangoeroe blijft liever dichtbij mama. Dat is veiliger, warmer en makkelijker. Mama probeert Kleine Kangoeroe met een duwtje in de rug te laten zien wat het leven allemaal te bieden heeft. Eerst wil dat niet zo best lukken, maar dan...

Uitgeverij: Clavis

ISBN 9 789044 802856

Prijs: €13,95 (met vingerpopje €15,95)

Het prentenboek sluit aan bij de thema's: loslaten, zelfstandigheid, dieren.

Lessuggesties rond *Kleine Kangoeroe*

Het prentenboek *Kleine Kangoeroe* biedt goede mogelijkheden voor interactief voorlezen. In deze lesbrief geven we enkele suggesties voor de verschillende fasen van het voorlezen:

1. De oriëntatie: in deze fase laat u de kinderen kennis maken met het boek en het thema.
2. Het voorlezen: tijdens het voorlezen laat u de kinderen reageren en besteedt u aandacht aan moeilijke woorden.
3. De afronding: samen met de kinderen kijkt u terug op het verhaal
4. De verwerking: het is belangrijk de kinderen met het boek te laten werken.

Vorbereiding

- Lees het boek van te voren goed door en let daarbij ook op de woorden die u aan de orde wilt laten komen voor woordenschatuitbreiding. Woorden die tijdens het voorlezen geleerd kunnen worden: *buidel, friemelen, vacht, fladderen, stoeien, snuit, gekwetter, zwieren, veilig.*
- Bedenk hoe u de betekenissen van de woorden gaat uitleggen/voordoen/laten zien en welke materialen u daarvoor nodig heeft. Verzamel deze materialen: bijvoorbeeld het kangoeroe vingerpopje, foto's of platen met kangoeroes, een stukje 'vacht' om te voelen. Voor meer suggesties, zie bij *Oriëntatie*.
- Richt eventueel het klaslokaal of de leeshoek in de sfeer van het boek, of maak een verteltafel rondom het boek (met foto's, fotoboeken, het boekje, zo mogelijk het vingerpopje van Kangoeroe, of een kangoeroeknuffel, informatieve boeken over kangoeroes en de andere dieren in het prentenboek).

1. De oriëntatie

Er zijn verschillende manieren om een prentenboek te introduceren. Belangrijk bij de introductie is dat (1) de voorkennis rondom het thema/boek geactiveerd wordt, (2) enkele belangrijke woorden uit het boek al aan de orde komen, en (3) de kinderen nieuwsgierig worden naar het verhaal. Hieronder staan enkele suggesties:

- Introductie met een voorwerp: Neem een babydraagdoek of een draagzak mee, en vraag of de kinderen weten wat dat is en waarvoor het gebruikt wordt. Neem zo mogelijk ook een babypop, of een knuffel mee om erin te stoppen en het voor te doen. *Hebben jullie wel eens mama's (of papa's) gezien met een baby in zo'n doek of zak? Waarom dragen mama's en papa's de baby zo? Zou de baby dat fijn vinden? Waarom?*
- Houd een gesprek naar aanleiding van het kaft van het boek. Pak het prentenboek erbij. Vraag wie het boek al kent: die mag nog even niks verklappen! Laat de kinderen beschrijven wat ze zien. Vraag: "Waar denken jullie dat het boekje over gaat? Laat de kinderen niet zomaar erop los fantaseren, maar vraag waarom ze iets denken!
- Introductie met een vertelkoffertje. In de groep staat een koffertje, wat zou daar toch in zitten...? Voorzichtig voelen... en er komt een vingerpoppetje van kangoeroe/ een knuffel van kangoeroe te voorschijn. Bespreek wat jullie zien. En natuurlijk zit ook het prentenboek in het koffertje.
- Voer een gesprek met de kinderen over 'dingen alleen' doen. Misschien kunt u beginnen te vertellen over een eigen ervaring dat u voor het eerst iets alleen ging/moest doen, en dat best een beetje spannend was. Vraag vervolgens of de kinderen wel eens iets alleen doen (bijvoorbeeld aankleden, naar school lopen, fietsen, uit logeren gaan, ...). *Weten ze nog dat ze dat voor het eerst deden? Hoe was dat?* Vertel dat u een verhaal gaat vertellen over een Kangoeroe die ook iets alleen moet gaan doen, maar dat niet wil...

Suggestie: bladeren en kijken

Neem eerst het boek eens door aan de hand van de platen. Laat de kinderen vertellen wat ze zien. Stel vragen bij de platen: wat zie je? Is Kleine Kangoeroe blij of verdrietig of bang? Hoe kun je dat zien?

Woordenschatuitbreiding

Voor taalzwakke leerlingen is het goed om voor het voorlezen de belangrijke woorden te bespreken. Dit kan eventueel met een klein groepje kinderen apart. Belangrijk is daarbij dat de woorden herhaaldelijk gebruikt worden en dat de kinderen de woordbetekenissen ervaren. Suggesties bij de woorden:

- *Buidel*: aanwijzen op het plaatje en bij het vingerpoppetje/knuffel
- *Friemelen*: voordoen, laat de kinderen ook zelf friemelen
- *Vacht*: neem een stukje (nep)vacht mee en laat de kinderen voelen. Helemaal mooi is om een dier met een vacht mee te nemen, dat de kinderen mogen aaien. *Dieren hebben een vacht. Bijvoorbeeld een konijn of een poes kun je zacht aaien over z'n vacht.*
- *Fladderen*: voordoen, vertellen dat een vogel fladdert als hij weg wil vliegen, laat de kinderen zelf ook fladderen
- *Snuit*: aanwijzen op een plaatje/knuffel/echt dier. *De mond van een dier, is een snuit. Een vogel heeft een snavel, een hond heeft een snuit, enzovoort.*

Moeilijke woorden zijn verder nog: *uitgelaten, vlakke, duizelde, tot haar verbazing, verte, uitgeput, rondgesjouwd, ongeduldig, geen stap meer kunnen verzetten, gekwetter, stoeien, zwieren, veilig, trots.* Als u woorden of zinnen te moeilijk vindt voor uw leerlingen, kunt u deze soms ook gewoon vereenvoudigen. Bijvoorbeeld: In het boek staat: 'Maar de vlakke was zo groot dat ze ervan duizelde'. U kunt dit veranderen in: *Ze kon zó ver kijken dat ze er duizelig van werd.*

2. Het voorlezen

Lees het verhaal voor. Onderbreek het verhaal af en toe om de kinderen gelegenheid te geven te reageren of om een vraag te stellen. Stel zelf ook af en toe een vraag, zie de suggesties hieronder. Laat kinderen af en toe voorspellen hoe het verhaal verder zal gaan (*Denk je dat Kleine Kangoeroe nu wél uit de buidel zal gaan?*).

Een valkuil is dat een les 'interactief voorlezen' wordt beheerst door het stellen van vragen. Probeer als begeleider zo terughoudend mogelijk te zijn, waardoor de kinderen veel ruimte krijgen om te reageren. Kinderen reageren sneller bij 'aarzeling' van de voorlezer. Het is niet altijd nodig om precies de tekst uit het boek te lezen: het is niet erg om af en toe iets over te slaan of eigen woorden te gebruiken; als het verhaal maar duidelijk blijft.

Maak het verhaal levendig door een gevarieerd stemgebruik, bijvoorbeeld door hard en zacht af te wisselen en bepaalde zinnen en woorden met meer nadruk voor te lezen.

Suggesties voor vragen bij een aantal bladzijden van het boek

Het is niet nodig om tijdens een voorleessessie alle vragen en suggesties te gebruiken!

Bladzijde *Mama Kangoeroe had een probleem*:

- Hoe kun je aan Mama Kangoeroe zien dat Kleine Kangoeroe zwaar is?

Bladzijde *Vlinders'*

- Hoe kun je zien dat Kleine Kangoeroe veel liever bij mama blijft?

Bladzijde *Olifanten*

- Hoe kun je zien dat Kleine Olifant het spatteren leuk vindt?

Bladzijde *'Apen'*

- Hoe neemt de aap haar kindje mee?

Bladzijde *Uitgeput ging Mama Kangoeroe zitten*

- Hoe kun je zien dat Mama Kangoeroe uitgeput is, heel erg moe?
- Waarom is Kleine Kangoeroe nog niet moe?

Bladzijde *Kleine Kangoeroe zag meteen dat hij op haar leek*

- Waarom wil Kleine Kangoeroe nu wel uit de buidel?

Bladzijde *... de wijde wereld in*

- Zou Kleine Kangoeroe weer terug willen in de buidel?

3. De afronding

Er zijn verschillende manieren om het voorlezen af te ronden.

- Praat met de kinderen over de verandering bij Kleine Kangoeroe: ze vindt het steeds minder eng, vervelend om uit de buidel te gaan. Bekijk de platen nog een keer met de kinderen en bespreek steeds de houding van Kleine Kangoeroe in de buidel: eerst bang helemaal tegen mama aan, en op het laatst lachend met beide beentjes en armpjes uit de buidel!
- Laat de kinderen het verhaal opnieuw vertellen. Eventueel met behulp van het vingerpoppetje.
- Blader het boek nog eens door en besteed aandacht aan de woorden en begrippen, en aan de manieren van bewegen van de verschillende dieren: vlinders fladderen, olifanten stoeien met water (spatten), vogels fluiten (en mama Kangoeroe danst), apen slingeren, giraffen rennen, kangoeroes springen.

4. De verwerking

Enkele suggesties voor verwerkingsactiviteiten:

- Vraag aan de kinderen of ze het zelf fijn vinden om bij mama (of papa) te zitten. *Hoe zitten ze dan? Waar zitten ze? Wat is er zo fijn aan? Wat doe je dan?*
- Laat de kinderen een tekening maken over hun eigen lievelingsplekje, holletje, hutje. Schrijf onder de tekeningen: "Ik zit het liefste in/bij"
- Herhaal het interactief voorlezen in kleine groepjes.
- Neem het verhaal op een bandje op voor de boekenhoek of de luisterhoek. De kinderen kunnen dan zelf luisteren en meebladeren in het boek.
- Gymles naar aanleiding van het boek: in de gymles (of in de kring) kunnen de verschillende bewegingen van de dieren heel goed nagebootst worden! De kinderen kunnen bewegingen bedenken bij: fladderende vlinders, olifanten die met water spatten met hun slurf, een dansende Kangoeroe (maak er vogelgeluiden bij!), slingerende apen, rennende giraffen, kangoeroe sprongen, superkangoeroesprongen.
- Liedjes over dieren bijvoorbeeld *Wat hoor ik daar, wat hoor ik daar?*
- Laat de kinderen zelf met een knuffel in een buidel (met behulp van een sjaal of een doek bijvoorbeeld) op hun buik spelen/werken. Praat daarna met de kinderen over hoe dat voelde. *Was het handig? Wilde je soms je knuffel ook even kwijt? Net als Mama Kangoeroe...*
- Gesprek over de dieren in het boek: *Heb je sommige dieren wel eens in het echt gezien? Bijvoorbeeld in de dierentuin? Wat deden de dieren?*
- Het prentenboek *Een grote Ezel* (van Annemarie van Haeringen en Rindert Kromhout, uitgeverij Leopold) gaat over het tegenovergestelde: "Kleine Ezel gaat op stap en mamma Ezel mag niet mee. 'Hoeft niet,' zegt Kleine Ezel. 'Ik ben al een grote ezel.' Daar gaat hij dan, voor het eerst alleen, op zijn kleine pootjes in de grote wijde wereld! Een ontroerend prentenboek over een ezeltje dat zo ontzettend graag op eigen benen wil staan."